

УДК 338.43:636.4.022

М. І. Ібатулін,

д. е. н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПЛЕМІННОГО СВИНАРСТВА УКРАЇНИ

M. Ibatullin,

PHD doctor, associate professor

National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF BREEDING PIG BREEDING OF UKRAINE

У статті розглядаються проблеми розвитку племінного свинарства в Україні як основи функціонування ефективного та конкурентноспроможного товарного свинарства.

Як свідчать результати дослідження, з реформуванням сільськогосподарського виробництва, зміною форм власності та з інших причин, великих втрат зазнало товарне свинарство, що негативно позначилося й на ефективності роботи племінних господарств — племзаводів і особливо племрепродукторів.

Встановлено, що суттєвим чинником, який вплинув на занепад племінного свинарства, є те, що більшість великотоварних господарств корпоративного сектору орієнтуються на купівлю племінних свиней іноземної селекції.

Доведено, що з метою виходу на світовий рівень із власним племінним поголів'ям, нашій державі потрібно змінити ряд аспектів, починаючи з законодавства і закінчуючи розподілом функцій (між державою і виробниками).

The article deals with the problems of the development of breeding pig production in Ukraine as the basis for the functioning of efficient and competitive commodity pig production.

According to the results of the study, agricultural production reform, changes in ownership patterns and other causes, commodity pig production has suffered great losses, which also negatively impacted on the efficiency of the work of breeding farms — breeding plants and, in particular, breeding producers.

It has been established that the essential factor influencing the decline of breeding pig breeding is that most large-scale farms of the corporate sector are oriented towards the purchase of breeding pigs of foreign selection.

It is proved that in order to reach the world level with our own breeding stock, our state needs to change a number of aspects: from legislation to division of functions (between the state and producers).

*Ключові слова: племінне свинарство, держава, експорт, імпорт, асоціація свинарів України.
Key words: breeding pig, state, export, import, association of pigs of Ukraine.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Збалансований розвиток ринку продукції свинарства можливо забезпечити за умови комплексної модернізації племінного свинарства. Як переконує світовий досвід, у сучасному свинарстві важливого значення набуває удосконалення племінної бази галузі й ефективне використання генетичних характеристик тварин, на основі яких необхідно створити систему регулювання складними біологічними ресурсами. Організація системи селекційно-племінної роботи у свинарстві ґрунтується на використанні сучасних методів селекції і враховує ряд основних показників, які надасть змогу налагодити контроль по-

пуляційно-генетичних параметрів, проводити оцінку генетичного потенціалу ліній, порід або окремих популяцій тварин та визначати вплив різноманітних факторів на ефективність селекції. Повноцінне функціонування цієї системи починається із збалансованості ринку племінної продукції, що сприятиме підвищенню генетичного потенціалу, збереженню й удосконаленню генотипу цінних порід.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості функціонування свинарства досліджували вчені, серед яких Алексійчук Т.В., Бе-

резівський П.С., Рибалко В.П., Руснак П.П., Талавири М.П., Топіха І.Н., Христенко О.І., Щепієнко П.В. Проте поза в своїх дослідженнях вони не приділяли значної уваги функціонування функціонуванні племінного свиначарства як складової вищезазначеної галузі тваринництва.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є розробка теоретичних, положень і практичних рекомендацій щодо розвитку племінного свиначарства в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати проведеного дослідження свідчать, що у структурі виробництва продукції свиначарства частка живих свиней перевищує 30%. Саме це вимагає обґрунтування напрямів забезпечення конкурентоспроможності племінного свиначарства, розвиток якого базується на ресурсозберігальних технологіях та використанні інноваційних селекційних розробок, що дає можливість товаровиробникам істотно знижувати витрати і підвищувати економічну ефективність виробництва продукції. Економічний ефект селекції виявляється у збільшенні виручки від реалізації додатково виробленої продукції, отриманої в ході виконання відповідних селекційних програм [1].

Організація племінної роботи у свиначарстві передбачає виявлення у стаді кращих за продуктивністю тварин, подальше їх інтенсивне та цілеспрямоване використання для поліпшення й закріплення цінних племінних якостей у потомстві. Використання ефекту селекції, який дає змогу знизити собівартість і збільшити обсяги виробництва свинини, досягається племінними господарствами в процесі поліпшення існуючих порід, створення нових високопродуктивних породних груп, внутрішньопородних типів, ліній і сімейств [2].

Як свідчить досвід ефективного розвитку галузі свиначарства у країнах Західної Європи, а також Америки (США, Канада, Бразилія), одним із чинників його забезпечення є створення надійної племінної бази з інтенсивним веденням селекційної роботи щодо поліпшення продуктивності свиней, особливо м'ясних якостей. Ці країни у селекційний процес запроваджують новітні методи оцінки племінних і продуктивних якостей тварин, у тому числі й застосування ДНК-технологій, а також інноваційні підходи до годівлі свиней та їх утримання, що дає змогу задовольняти зростаючі потреби населення у м'ясній продукції (у провідних країнах населення споживає 100 кг м'яса і більше на одну особу, в тому числі близько 40% тільки свинини) та формувати експортний потенціал [3].

Необхідно також розглянути систему організації оцінювання свиней за фенотипом і гено-

типом, що використовується у зарубіжному свиначарстві. Так, у Данії в усіх категоріях стад повністю впроваджено метод штучного осіменіння, який сприяє максимальному використанню кращих кнурів-плідників, оцінених за фенотипом і генотипом в умовах випробувальної станції. Вся інформація щодо оцінки свиней, отримана в умовах нуклеусних стад (маточного поголів'я за відтворювальними якостями), випробувальної станції (відгодівельні та м'ясні якості), надходить в електронний банк даних Компанії "Дан-Бред", де розраховують відповідні індекси (за методом ВШР), які передають у нуклеусні стада для практичного використання. Такий підхід до вирішення селекційних програм у Данії сприяє тому, що майже 80% високоякісної свинини надходить на експорт в інші країни, а також племінних свиней, зокрема і в Україну [4].

Нині в Україні розводять 11 порід свиней, серед яких найбільш поширеними вважаються (90% поголів'я) велика біла, полтавська м'ясна і українська м'ясна. Однак недодержання вимог технології утримання свиней, особливо щодо підготовки свиноматки до опоросу, зумовлює значні втрати поголів'я молодняку і, як наслідок, неповного використання потенційних можливостей щодо формування товарної пропозиції на ринку продукції свиначарства [5].

Зазначимо, що в результаті економічних реформ у напрямі ринкової трансформації внаслідок порушення виробничо-технологічного ланцюга зазнала змін існуюча система комплектування маточного стада товарних ферм і комплексів племінним молодняком від племзаводу та репродуктора до товарної ферми, що зумовило істотне зниження використання генетичного потенціалу. Відповідно постала необхідність імпорту тварин різних порід із-за кордону, а також завезення гібридів. Такий стан справ у вітчизняному племінному свиначарстві зумовлено, з одного боку, організаційно-економічними факторами, а з іншого — відставанням племінної бази за основними параметрами продуктивності внаслідок недосконалої організації племінної справи, невваженим підходом до удосконалення генетичного потенціалу й одержання нових селекційних досягнень.

Однією з основних умов стабільного функціонування ринку продукції свиначарства є ефективне ведення селекційно-племінної роботи у тваринництві на основі чіткої взаємодії всіх структурних елементів селекційної схеми. Організації, які координують, обслуговують та безпосередньо займаються відтворенням племінних генетичних ресурсів, повинні бути ідентифіковані із зазначенням їхніх функцій та принципів роботи. На сьогодні племінна служба в Україні функціонує на двох рівнях: державному і виробничому. Організації та відомства, які підпорядковані різним орга-

нам влади та фінансуються із бюджетів усіх рівнів, належать до державних структур.

Нині державне управління племінною справою знаходиться в критичному стані, оскільки прийнято низку бюрократичних обмежень, постійно здійснюються процеси оптимізації штатної чисельності державних службовців, а також незадовільне фінансування не дали змоги створити у них повноцінні підрозділи з племінної роботи із виконанням усіх функцій, передбачених законодавчими документами. У зв'язку із цим частину цих повноважень було передано до державних унітарних підприємств із племінної роботи, які широко представлені в регіонах країни.

Крім того, надто малі обсяги фінансового забезпечення науково-дослідних інститутів Національної академії аграрних наук України унеможливають провадження наукових досліджень щодо виведення генотипів і порід свиней в Україні. Як відомо, селекційно-генетичні центри, які функціонують на правах відокремленого структурного підрозділу спеціалізованих НДІ, також мають низький рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення й фактично не діють уже впродовж 3—4 років. Головним координаційним центром племінної справи є Національне об'єднання з племінної справи "Укрплемоб'єднання, яке нині знаходиться на стадії ліквідації. Таким чином, призупиняється діяльність вертикальної організаційної структури в країні, яка повинна забезпечувати високоякісним племінним матеріалом сільськогосподарські підприємства та господарства населення — виробників продукції свинарства та здійснювати контроль за якістю племінної продукції й дотриманням вимог функціонування племінних заводів і племінних репродукторів.

Водночас позитивно впливає на розвиток племінного свинарства програма "Державна підтримка галузі тваринництва", яка передбачає часткове відшкодування вартості племінних тварин. Так, відшкодування вартості тварин здійснювали на безповоротній основі суб'єктам господарювання за закуплені ними тварини у період із жовтня 2014 р. до жовтня 2015 р. у розмірі до 50% вартості, у тому числі за племінні свинки та кнурці вітчизняного походження (класу "еліта") м'ясої, великої чорної, українських степових білої і рябої порід, полтавської м'ясної, української м'ясної, червоної білопоясої порід із племінних заводів та племінних репродукторів — 2400 грн за одну голову.

Згідно з паспортом бюджетної програми за КПКВК 2801540 "Державна підтримка галузі тваринництва" на 2016 р., затвердженим наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства фінансів України від 04.03.2016 р. № 80/319, передбачено видатки загального фонду в сумі 50 млн грн. Відпо-

відно до цієї програми частково відшкодовуватиметься вартість (до 50 %) придбаних телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок та кнурців (класу "еліта"), племінних вівцематок, баранів, ярок на безповоротній основі суб'єктам господарювання за закуплені ними тварини у період із жовтня 2015 р. до жовтня 2016 р.

Нині важливого значення набула організація ефективної роботи племінної служби на виробничому рівні. Характерною особливістю сучасного етапу розвитку процесу виведення породи у свинарстві є використання створених і поліпшених генотипів, з урахуванням оцінки племінної цінності свиней інтенсивних порід і типів, використання кращих породних типів і ліній у виробництві, а також зорієнтування процесу селекції на стресостійкість та резистентність тварин до захворювань. Також провадиться активна робота з розробки комплексних методів інтенсифікації й оцінки племінної цінності свиней за репродуктивними, відгодівельними та м'ясними якостями. Однак систематичне завезення значної кількості племінного молодняка в товарні господарства без налагодженої системи відбору кращих тварин і закріплення на місці результатів високої продуктивності не може забезпечити бажаного підвищення або підтримання на необхідному рівні продуктивності свиней.

Разом із тим, у зв'язку з девальвацією національної валюти та напруженою епізоотичною ситуацією у ряді країн, завезення племінних тварин з європейських генетичних компаній припинено. Варто зауважити, що досвід використання свиней іноземної селекції свідчить, що завезені породи мають певні проблеми, оскільки у виробничих умовах порушується важлива вимога селекції тварин — відокремленого виробничого використання, а також належних умов утримання та годівлі, що негативно впливає на продуктивність тварин, ресурсомісткість та економічну ефективність галузі.

Крім того, іноземні селекційні компанії не завжди продають свої кращі генетичні ресурси або зумовлюють у контрактах обмеження на їх використання, що істотно знижує можливість проведення результативної селекції та негативно впливає на розвиток племінної бази галузі. У зв'язку із цим необхідність вкладення значних фінансових ресурсів, висока конкуренція на світовому ринку генетичних ресурсів і доступність іноземного племінного матеріалу для свинарів є перепоною для розвитку вітчизняної племінної бази. Очевидно, що порушення державної вертикалі в організації контролю й координації державних органів з племінної справи у тваринництві, недостатнє фінансування науково-

дослідних та державних селекційних центрів, а також орієнтація селекційно-плеїнної роботи в свинарстві України на імпортні генетичні ресурси може істотно скоротити вітчизняний генофонд, залишити галузь без ресурсів для подальшого селекційного поліпшення та високоцінного поголів'я тварин, адаптованих до місцевих умов. Вважаємо, що особливу увагу з боку органів державної влади необхідно приділяти розробці комплексу заходів щодо підтримки підприємств, які ведуть інтенсивну роботу з поліпшення генетичних ресурсів та розвитку плеїнної бази галузі. Зокрема передбачити повноцінне фінансування спеціалізованих науково-дослідних установ та селекційно-генетичних центрів.

Проведемо комплексний аналіз розвитку плеїнних заводів та репродукторів в Україні. Так, у розвитку плеїнного свинарства упродовж 2001—2014 рр. можна виділити два періоди функціонування суб'єктів господарювання: період інтенсивного розвитку (2001—2007 рр.) та період кризи (2008 р. — по теперішній час). Так, у перший період спостерігалось збільшення кількості плеїнних заводів на 39,8%, а плеїнних репродукторів — на 64,5%.

Зазначимо, що в період інтенсивного розвитку мало місце незначне зростання поголів'я свиней у господарствах усіх категорій, однак було збільшено фінансування наукових досліджень у галузі селекції свинарства.

Щодо другого етапу, то у цей період припинили господарську діяльність 42 плеїнних заводи та 248 плеїнних репродукторів. Однією із причин такої ситуації стало зменшення обсягів фінансування селекції у тваринництві. Так, протягом 2012—2013 рр. рівень фінансування становив дві третини від потреби. Зокрема, у 2014 р. за бюджетними програмами "Селекція у тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу" (КПКВ — 2801190) та "Селекція у тваринництві та птахівництві в науково-дослідних господарствах" (КПКВ — 6591080) фінансування не здійснювали.

Очевидно, що стрімке зменшення кількості плеїнних репродукторів зумовлює зниження чисельності поголів'я свиней. Так, протягом 2001—2014 рр. поголів'я свиней зменшилось майже на 82 тис. гол.

Однак, незважаючи на зменшення кількості плеїнних заводів, збільшилась чисельність сільськогосподарських тварин за цей період майже на 90 тис. гол. Цю ситуацію можна пояснити тим, що було надано статус плеїнного заводу відокремленим юридичним особам вертикально-інтегрованих структур, які спеціалізуються на виробництві, переробці та реалізації продукції свинарства.

Очевидно, що забезпечення інтенсивного розвитку плеїнного свинарства на основі нарощен-

ня чисельності плеїнного молодняка та підвищення його продуктивності можливо через організацію ефективної системи репродукції стада. Саме тому важливим напрямом дослідження розвитку плеїнної бази є вивчення обороту поголів'я свиней у суб'єктах плеїнного свинарства залежно від статевих ознак.

Одним із чинників забезпечення конкурентоспроможності галузі плеїнного свинарства є якість генетичного матеріалу. На думку окремих науковців, занепад вітчизняного плеїнного свинарства був зумовлений низькою якістю продукції [6]. Однак, як свідчать дані Міністерства аграрної політики та продовольства України, частка основних кнурів класу "еліта-рекорд" і "еліта" перевищує 90%, свиноматок — понад 85%.

Так, упродовж 2001—2014 рр. виявлено різновекторний напрямок зміни поголів'я основних кнурів і свиноматок класу "еліта-рекорд" та "еліта". Зазначимо, що у 2014 р. поголів'я кнурів зменшилось на 59% при збільшенні поголів'я свиноматок на 53,5%. Позитивним моментом можна вважати якісну зміну — збільшення частки в структурі поголів'я основного стада кнурів класу "еліта-рекорд" і "еліта" на 5,56 в.п., а свиноматок — на 13,56 в.п.

Отже, наявність негативної тенденції зменшення маточного поголів'я зумовлюватиме проблеми у забезпеченні збалансованого розвитку ринку продукції свинарства. Вітчизняне свинарство зазнає дефіцит у плеїнних ресурсів і спеціалізованих порід'ясної та беконної продуктивності, остаточно не вирішеним залишається питання якості генетичних ресурсів вітчизняного виробництва. Нами встановлено, що більшість суб'єктів плеїнного свинарства орієнтуються на використання власних генетичних ресурсів із метою підвищення якості. Так, упродовж 2001—2014 рр. плеїнні господарства істотно знизили обсяги закупівлі кнурів — у 6,4 раза, свинок — у 4 рази та спермопродукції більш ніж у 10 разів (табл. 1).

Очевидно, що ця ситуація зумовлена труднощами у фінансуванні господарської діяльності суб'єктів плеїнного свинарства та низькими показниками ефективності, зокрема якості генетичного матеріалу. Так, позитивні тенденції у галузі може забезпечити збільшення попиту сільськогосподарських товаровиробників та господарств населення на плеїнну продукцію. Проте, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, плеїнні господарства значно знизили обсяги реалізації плеїнної продукції.

Упродовж 2001—2014 рр. плеїнні заводи зменшили чисельність поголів'я реалізації кнурів майже у 5 разів, свиноматок — у 4 рази, а вітчизняні репродуктори — відповідно у 5 та 4,2 рази. Таку тенденцію можна пояснити як обмеженням фінансових ресурсів незалежних сільськогоспо-

Таблиця 1. Динаміка придбання кнурів, свинок та генетичних ресурсів племінними господарствами України

Рік	Кнури		Свинки		Придбання племінних (генетичних) ресурсів	
	гол.	% до 2001	гол.	% до 2001	спермодоз	% до 2001
2001	8741	100,00	23072	100,00	1215	100,00
2002	7156	81,87	21284	92,25	1299	106,91
2003	5343	61,13	15452	66,97	1052	86,58
2004	5792	66,26	17644	76,47	1220	100,41
2005	6453	73,82	20223	87,65	1950	160,49
2006	6931	79,29	24156	104,70	1693	139,34
2007	4642	53,11	20210	87,60	1250	102,88
2008	5168	59,12	18737	81,21	1237	101,81
2009	4118	47,11	16881	73,17	950	78,19
2010	3139	35,91	15043	65,20	669	55,06
2011	3040	34,78	11760	50,97	902	74,24
2012	2398	27,43	9337	40,47	452	37,20
2013	1810	20,71	6247	27,08	269	22,14
2014	1365	15,62	5769	25,00	170	13,99

Джерело: складено та розраховано за даними Мінагрополітики України.

дарських підприємств, так і законодавчими перепонами щодо реалізації племінних тварин господарствам населення.

Тим часом внаслідок економічних змін у країні, що зумовили розрив більшості виробничо-технологічних ланок, неповноцінного комплектування товарних підприємств кросованим молодняком та через відсутність упродовж понад 20 років значних селекційних досягнень у свинарстві, вітчизняні породи стали значно поступатися за показниками продуктивності племінному матеріалу кращих іноземних селекційних компаній. Як відомо, що більшість великотоварних господарств корпоративного сектору аграрної економіки орієнтуються на придбання племінних свиной іноземної селекції, оскільки діяла 100% компенсація вартості за придбання тварин для племінних господарств та 50% для неплемінних, що стимулювало імпорт генетичних ресурсів.

Зазначимо, що саме в період дії державної програми з підтримання селекції сільськогосподарських тварин виявлено найвищі обсяги надходження у господарствах корпоративного сектору племінних свиной із-за кордону (2006—2008 рр. та 2012 р.).

Найбільшими постачальниками живих свиной в Україну у 2014 р. були Німеччина (71% у загальній структурі), Данія (8,2%) та Франція (8,2%). Найбільшу частку займає велика біла порода — 48%, ландрас — 19, йоркшир — 10, велика біла імпортової селекції — 15, дюрок — 6, а на інші породи припадає 2%. Отже, на ринку продукції свинарства простежується стійка тенденція щодо вибуття ряду порід вітчизняної селекції з наступним їх заміщенням імпортними генетичними ресурсами.

Нині на вітчизняному ринку наявна велика кількість всесвітньо відомих генетичних ком-

паній, однак визначити достовірно, скільки саме племінного поголів'я завозять в Україну доволі складно. Адаже часто для здешевлення усіх пов'язаних із цим процедур ремонтний молодняк перевозять під виглядом поросят на відгодівлю [7]. Саме це не дає змоги об'єктивно оцінити реальну ситуацію щодо імпортозалежності свинарів України від зарубіжних генетичних ресурсів.

Найбільшу частку у структурі поставок чистопородного племінного молодняку у 2014 р. займають Hermitage Genetics (63,6%) та Breeders of Denmark (23,9%). При цьому обсяги реалізації чистопородного поголів'я значно поступаються поставкам гібридного. Разом із тим придбання прапрабатьківського поголів'я дає змогу за умови відповідного дотримання вимог щодо правильної організації генетичного процесу стада самостійно одержувати ремонтний матеріал із відповідними якісними показниками.

Встановлено, що на сьогодні вітчизняні виробники продукції свинарства не використовують племінну продукцію лідера світового свинарства — Сполучених Штатів Америки. Тоді як країни Азії, в яких розвиток свинарства стрімко зростає, активно завозять племінний молодняк саме з цієї країни. Однією із перешкод імпортування генетичних ресурсів із США є невідповідність ветеринарних сертифікатів.

Для вирішення цієї ситуації деякі генетичні компанії, яким неодноразово доводилося стикатися із проблемами, пов'язаними із перевезенням генетичного матеріалу через кордон та недосконалістю українського законодавства, починають відкривати власні представництва на території України. Так, всесвітньо відома голландська генетична компанія Нурог В.В., що входить до групи "Hendrix Genetics", на початку 2010 р. відкрило представництво в Оратівському районі Вінницької області — ТОВ "Серволюкс-Генетик" (вирощує і реалізує чистопородних ремонтних свинок материнської лінії порід Ландрас, Велика Біла) [8]. За таким підходом планує освоїти ринок України компанія РІС (Pig improvement company) — світовий лідер із питань поліпшення генетики свиной.

Низька ефективність виробництва продукції свинарства в товарних господарствах частково зумовлена низькою якістю племінних ресурсів та порушенням інтеграційних зв'язків між племінними заводами та сільськогосподарськими підприємствами. Так, відтворювальні якості свиноматок, включаючи ремонтних, за всіма породами вирощування сільськогосподарськими

підприємствами. Так, відтворювальні якості свиноматок, включаючи ремонтних, за всіма породами вирощування сільськогосподарськими

підприємствами, були такими: багатоплідність — 12,0 гол., кількість порослят у 30 днів — 10,9 гол., маса гнізда у 30 днів — 87,6 кг, маса одного поросляти у 30 днів — 8,0 кг, тобто на рівні класу еліта і першого. У племзаводах і племрепродукторах за всіма породами відтворювальна здатність свиноматок була такою: багатоплідність — 12,1 і 11,8 гол., кількість порослят у 30 днів — 10,8 і 10,0 гол., маса гнізда у 30 днів — 89,0 і 85,6 кг, маса одного поросляти у 30 днів — 8,2 і 7,8 кг, відповідно [9].

Результати досліджень науковців доводять, що за відтворювальними якостями основна вітчизняна "материнська" порода свиней — велика біла — майже не поступається кращим світовим породам. Отже, враховуючи показники ефективності свинарства в Україні, можна дійти висновку, що генетичні можливості вітчизняних та імпортованих генетичних ресурсів реалізуються не повною мірою через недосконалу організацію технологічних процесів, передусім це недоліки в організації праці, у тому числі використання методів схрещування та гібридизації, недостатнє й незбалансоване харчування, незадовільна матеріально-технічна та виробнича бази.

За результатами проведеного дослідження нами систематизовано чинники кризового стану в розвитку племінного свинарства, а саме: низький попит сільгосптоваровиробників на племінну продукцію; диспаритет цін між продукцією свинарства і засобами виробництва, кормами, медикаментами та іншою продукцією, а також послугами; порушення інтеграційних зв'язків при виробництві та реалізації племінної продукції; зниження рівня державної підтримки розвитку науково-технічного прогресу галузі; погіршення системи організаційно-економічних умов у сільськогосподарських підприємствах тощо.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Вважаємо, що одним із чинників забезпечення відродження племінного свинарства в Україні повинно стати дієве економічне регулювання ринку продукції. Однак заходи державної підтримки сільськогосподарської галузі та важелі економічного регулювання найчастіше є суперечливими й неузгодженими з реальною практикою. Обмеженість державного бюджету призвело до різкого скорочення централізованих інвестицій, які перераховували несвоєчасно, що, в свою чергу, вплинуло на накопичення державного боргу та знецінило ці виплати. Тим часом, недоступність позичкових коштів та зниження прибутковості свинарських підприємств позбавили їх можливості оновити технологічне обладнання, завершити будівництво розпочатих об'єктів, здійснити реконструкцію та технічне переозброєння.

Література:

1. Лимар В. Як не загубити племінне поголів'я / В. Лимар // Аграр. тиждень. Україна (газ.). — 2013. — № 29—30. — С. 26—27.

2. Микитюк Д. Від чого залежить інтенсивне свинарство? / Д. Микитюк, І. Колесник, М. Геймор // Пропозиція. — 2010. — № 12. — С. 127.

3. Історія виведення свиней та її сучасність / В.М. Волощук, А.А. Гетья, В.Г. Цибенко, Н.Д. Голуб // Ефективне тваринництво. — 2013. — № 7. — С. 18—22.

4. Рибалко В. Розводимо свиней / В. Рибалко // Агробізнес сьогодні. — 2010. — № 19/20. — С. 34—35.

5. Смирненко І.В. Свиноводство как успешный бизнес / И.В. Смирненко, Г. Онищенко // Свиноарство України. — 2012. — № 9. — С. 9.

6. Петренко В. І знову імпорту проти вітчизняного / В. Петренко // Фермерське господарство. — 2010. — № 20. — С. 20.

7. Урядовий кур'єр побував в гостях у ТОВ Серволукс-Генетик [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.servolux.com.ua/content/uryadoviy-kurier-pobuvav-v-gostyah-utov-servolyuks-genetik>

8. Войтенко С. Генетичний потенціал високий. А продуктивність? / С. Войтенко // Тваринництво України. — 2010. — № 4. — С. 2—3.

9. Лісний В. Породи перспективного генотипу / В. Лісний, О. Похваленко // Аграр. тиждень. Україна (газ.). — 2011. — № 19. — С. 14.

References:

1. Lyamar, V. (2013), "How not to lose tribal livestock", *Ahrar. tyzhden'*, vol. 29-30, pp. 26—27.

2. Mykytiuk, D. (2010), "What does intensive pig farming depend on?", *Propozytsiia*, vol. 12, pp. 127.

3. Voloschuk, V.M. Hetia, A.A. Tsybenko, V.H. and Holub, N.D. (2013), "The history of pig breeding and its modernity", *Efektivne tvarynnytstvo*, vol. 7, pp. 18—22.

4. Rybalko, V. (2010), "Breeding pigs", *Ahrobiznes s'ohodni*, vol. 19/20, pp. 34—35.

5. Smyrenko, Y.V. and Onyschenko H. (2012), "Pig breeding as a successful business", *Svynarstvo Ukrainy*, vol. 9, pp. 9.

6. Petrenko, V. (2010), "Again import against domestic", *Fermers'ke hospodarstvo*, vol. 20, pp. 20.

7. Servoliuks-Henetyk (2014), "Governmental Courier been visiting LLC Servolyuks-Genetics", available at: <http://www.servolux.com.ua/content/uryadoviy-kurier-pobuvav-v-gostyah-utov-servolyuks-genetik> (Accessed 30 Sept 2017).

8. Vojtenko, S. (2010), "Genetic potential is high. And performance?", *Tvarynnytstvo Ukrainy*, vol. 4, pp. 2—3.

9. Lisnyj, V. and Pokhvalenko, P (2011), "Species of a promising gene pool", *Ahrar. tyzhden'*. *Ukraina*, vol. 19, pp. 14.

Стаття надійшла до редакції 09.10.2017 р.